RITI,
RITI,
KAMOLITI!

SHOUT
SHARE
IT

Annotation

Riti, riti, kamolīti!
Literāro darbu izlase pirmsskolas vecuma bērniem
Zvaigzne 1978
Noskanējis grāmatu un failu izveidojis Imants Ločmelis imantslochmelis@inbox.lv

-
- Latviešu tautas pasaka. KUKULĪTIS
- I. Lasmanis KARAŠIŅA
- M. Kaļiņina. SAŠA UN ALOŠA
- J. Vanags. BARIŅĀ
- LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS PAR SĒŅOTĀJIEM
- N. Kaļiņina. VAI TAD TĀ ROTAĻĀJAS?
- LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS PAR RUDENI
- M. Stāraste. KASTANIS
- Rainis. LOLĪTE
- E. Rauds. KRIKSĪTIS (Fragments)
- Latviešu tautas pasaka. PELES IENAIDNIEKI
- V. Plūdonis. KAĶĒNS UN PELE
- S. Baruzdins. PIE PUSDIENU GALDA
- «LŪDZU» UN «PATEICOS»
- B. Saulītīs. ZIEMA KLĀT
- Oroču tautas pasaka. KĀPĒC LAPSAI ASTE GARA, BET ZAĶIM UN LĀCIM —ISA?
- M. Kļava. KĀ VĀVERĒNS TOMS ZĪLĪTEI ZUZĪTEI PALĪDZĒJA
- E. Līduma, Mīkla
- Rainis. LOLĪTE BARO PUTNIŅUS
- Krievu tautas pasaka. ZAĶĪŠA MĀJIŅA
- M. Konopņicka. RAGAVIŅĀS
- Latviešu tautas pasaka. VECĪŠA CIMDIŅŠ
- J. Osmanis. EGLĪTE
- Dz. Rinkule-Zemzare. KĀ INCĪTIS IESĀKA JAUNO GADU
- H. Dorbe. NOVĒRSTA NELAIME
- Krievu tautas pasaka. MAŠA UN LĀCIS
- J. Karnauhova. STRAZDU ATLAIŠANĀS
- R. Blaumanis. PIENENĪTES
- K. Ušinskis. SVEŠA OLIŅA
- V. Ļūdēns. CEKULĪTE
- Latviešu tautas pasaka. JĀNĪTIS UN NAZĪTIS
- A. Vejāns. PIRMAIS DARBS

- LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS PAR DARBU
- Latviešu tautas pasaka. MAMM, KUR LIELĀ KAROTE?
- V. Toropina. VISU PAŠI
- D. Gabe. MĀMIŅA
- LATVIEŠU TAUTAS DZIESMA PAR MĀMIŅU
- A. Vejāns. DIVU VĪRIEŠU SARUNA 8. MARTA RĪTĀ
- N. KaliŅina. SARKANIE KARODZIŅI (Fragments)
- LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS PAR PAVASARI
- A. Are. BINGU-BANGU-BUNGU
- LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS PAR VASARU
- J. Vanags. ĀBOLI
- V. Mareka. TOMIJS UN LAUVĒNS
- R. Venta. ZAĶA PASTALAS
- G. Vieru. KO SAKA LUKSOFORA UGUNIS?
- J. Osmanis. KUR SKATāS ZĀBACIŅI?
- K. Oto. KLĀVS UN TRAKTORS
- SATURS

Riti, riti, kamolīti
Literāro darbu izlase pirmsskolas vecuma bērniem

Latviešu tautas pasaka. KUKULĪTIS

Reiz mazā mājiņā dzīvoja ļoti nabadzīgi vecīši. Viņiem nebija nekā ēdama. Viņi saslaucīja saujiņu miltu, iejauca kaziņas pienā un izcepa kukulīti. Nolika to uz loga, lai tas atdzistu. Kukulītis nolēca no loga un aizbēga.

Ceļā viņu satiek kakis. Kaķis saka: — Kukulīt, es tevi ēdīšu!

Bet kukulītis atsaka tā: — Neēd vis mani, es tev pastāstīšu pasaku. Mani izcepa no saujiņas miltu un nolika uz loga, lai es padzistu. Es aizbēgu no vecīša un vecenītes, no tevis, kaķīt, arī aizbēgšu!

Kamēr kaķis kukulīša pasaku klausās, viņš jau gabalā. Tālāk ejot, kukulītis satiek suni. Suns viņam prasa: — Kur skriesi? Es tevi ēdīšu!

Bet kukulītis sunim atkal stāsta savu pasaku. Kamēr suns klausās, kukulītis jau gabalā. Mežā viņam pretī nāk vilks. — Kukulīt, es tevi ēdīšu!— vilks saka. Kukulītis lūdzas, lai vilks viņu neēd, un atkal sāk savu pasaku. Kamēr vilks pasaku klausās, kukulītis aizbēg. Pēdīgiˆvjņš satiek lapsu. Tā saka: — Kukulīt, es tevi ēdšu!j

— Neēd vis mani, lapsiņ, es tev pastāstīšu pasaciņu. — Lapsa saceļ ausis un saka uz kukulīti:— Es slikti dzirdu, uzkāp man uz auss un stāsti vēlreiz! — Kukulītis kāpj arī. Bet lapsa pamet galvu uz augšu, saķer kukulīti mutē un apēd. Ko tu gudrai padarīsi!

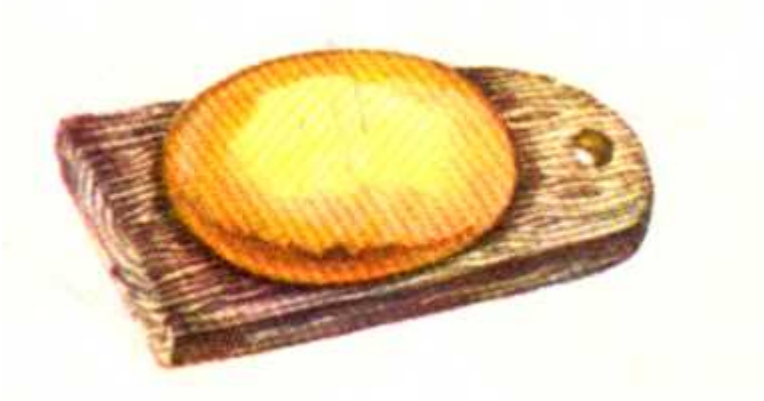

.

I. Lasmanis KARAŠIŅA

Cepu, cepu karašiņu Es ar gudru ziņu.
Brūna, silta, medus salda Kūpēs tā uz galda.
Šim tiks, tam tiks...
Vai! Man pašam nepaliks. Ko nu lai es daru?
Zinu, zinu —
Otru izcept varu.

M. Kaļiņina. SAŠA UN ALOŠA

Māmiņa atveda Sašu un Aļošu pirmo dienu bērnudārzā. Aļoša, bailīgi pieķēries māmiņai pie rokas, sauca:

— Mājās gribu!

Saša nebaidījās, bet droši vēroja bērnus. Pie viņiem pieskrēja meitenīte un sacīja:

— Es tūlīt pasaukšu audzinātāju! — un aizskrēja.

Atnāca jaunākās grupas audzinātāja, sasveicinājās ar visiem, tad, jautri paskatīdamās uz abiem zēniem, teica:

— Labdien, Saša un Aļoša! Bet kurš no jums ir Saša un kurš Aloša? Tūlīt uzminēšu. Aloša droši vien ir drošākais, bet Saša aiz māmiņas slēpjas.

Sašam nāk smiekli.

— Tas jau Aļoša, kas slēpjas.

— Ak tas ir Aļoša, kas no manis slēpjas? Bet viņu uz paklāja gaida rotaļlietas, plauktā kluči, no kuriem var uztaisīt kuģi.

Audzinātāja bija ļoti mīļa un jautra. Ar vienu roku viņa noglāstīja Sašu, ar otru Aļošu un mudināja:

— Noģērbieties nu labi ātri! Aļoša, re, tavs skapītis, bet šis, Saša, būs tavs skapītis. Šeit jūs pakārsiet savus mēteļus, uz plauktiem uzliksiet cepures, bet apakšā noliksiet zābaciņus. Tā to dara visi bērni. Lai jūs savus skapīšus pazītu, uzlīmēsim tiem pazīšanas zīmes.

Bērni atnesa līmi, otiņu un divas mazas papīra lapiņas. Uz vienas no tām bija uzzīmēta lidmašīna, bet uz otras — zirgs. Audzinātāja Sašas skapītim pielīmēja attēlu ar lidmašīnu, bet Aļošas skapītim — attēlu ar zirdziņu.

— Tads zirdziņš ir arī mušu lellu stūrīti,— teica audzinātāja.

— Tas ir liels, uz riteņiem! — iesaucās bērni.— Nāciet, parādīsim!

— Jūs ejiet, — māmiņa teica Sašam un Aļo-šam. — Un es arī iešu, lai nenokavētu darbu. Neblēņojieties, vakarā nākšu jums pakaļ.

Audzinātāja paņēma Sašu un Aļošu pie rokas un kopā ar citiem bērniem iegāja grupas istabā.

.

J. Vanags. BARIŅĀ

Glītākās baraviciņas paslēpušās zem sūnām. Ir gan gudrinieces!

Satupušas visas bariņā un apsegušas brūnās galviņas ar zaļu villaini.

Mikiņš uztausta vienu baraviciņu, paceļ villaines malu — un turpat blakus nogriež otru, trešo... Katrai rūpīgi apdarina balto, apaļo pēdu, dungodams paša sacerētu dziesmiņu:

— Baravikas bariņā, bariņā...

Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!

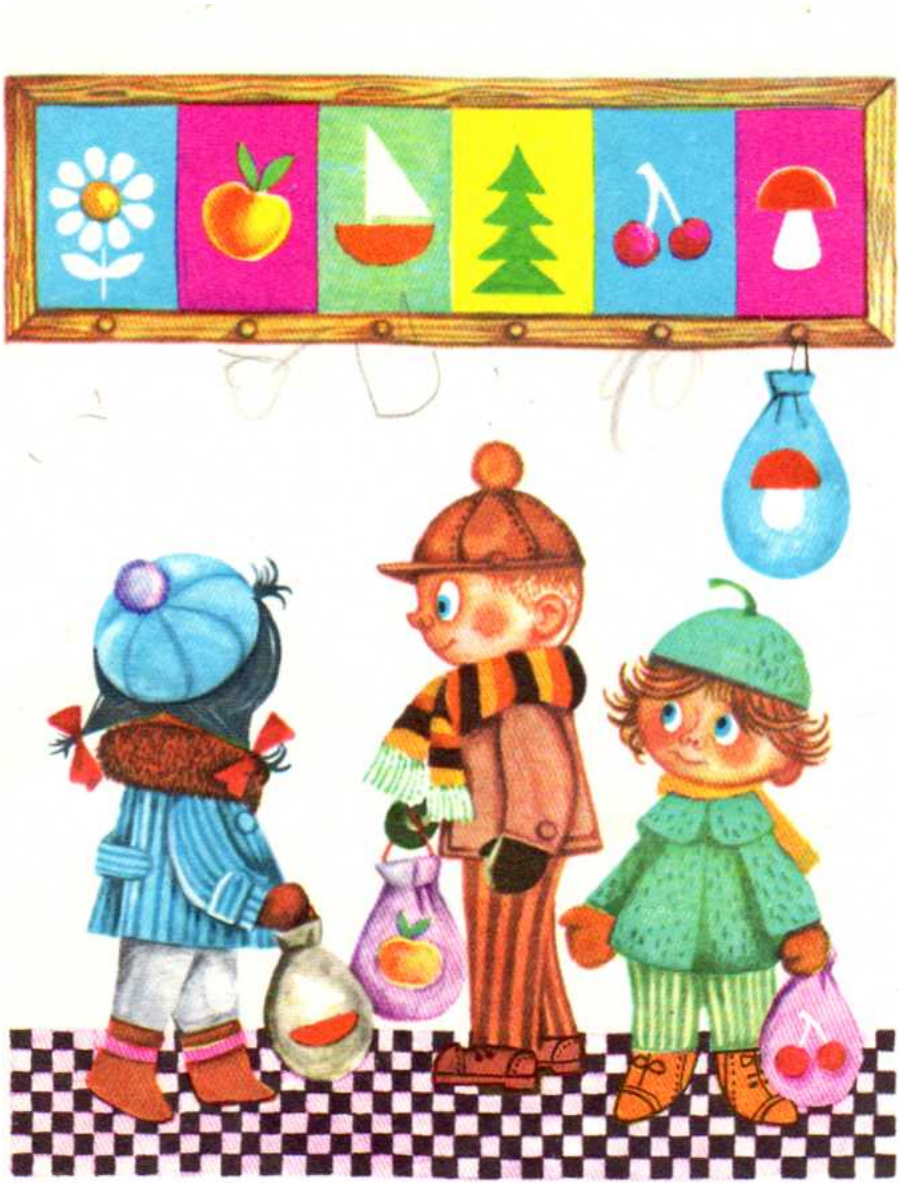

Anniņa, Dace un Pēteris iet bērnudārzā. Viņi sapulcējušies ģērbtuvē. Parādi bērniem, uz kuriem pakaramiem viņiem jāuzkar savi maisiņi!

LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS PAR SĒŅOTĀJIEM

Pēterīt's ar Miķelīti
Abi gāja beku lauzt.
Abi divi piekusuši,
Nevar beku kustināt.
Sēņotāji, sēņotāji,
Rītos ilgi neguliet!
Vāverīte agri ceļas,
Tā tās bekas nolasīs.
Atmini mikliņu!
Mazs, mazs vīriņš Stāv uz vienas kājas, Brūna cepure galvā.

.

N. Kaļiņina. VAI TAD TĀ ROTAĻĀJAS?

Bērnudārza jaunākajā grupā atnāca divi zēni— Saša un Aļoša. Abi piegāja pie rotaļlietām. Kā gan visa tur nebija: lāči, zaķi, lelles, leļļu trauki, automašīnas un pat raķete! Daudz dažādu rotaļlietu bija lellu stūrītī.

Aļoša skatījās un nesaprata, kuru rotaļlietu viņam izvēlēties.

Bet Saša tikai uzmeta skatienu rotaļlietām, un viņam tūlīt visas tās gribējās paņemt sev.

Viņš pieskrēja pie leļļu stūrīša — paņēma lāci padusē, zaķi iebāza kabatā. Saša paņēma arī raketi, lellu traukus, sunīti un visu to sakrāva lielā kaudzē.

— Neņemiet, neaiztieciet, tās ir manas rotaļlietas, es ar tām rotaļāšos, — kliedza Saša.

Bērni stāvēja un brīnījās.

— Tas nu gan ir dīvains zēns! Vai tad tā rotaļājas?

Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumiem!Uldis pakrita un raud. Andris smejas. Vilis palīdz Uldim piecelties. Viņš Uldi pavadīs līdz mājām. Kurš zēns tev labāk patīk — Andris vai Vilis? Kāpēc?

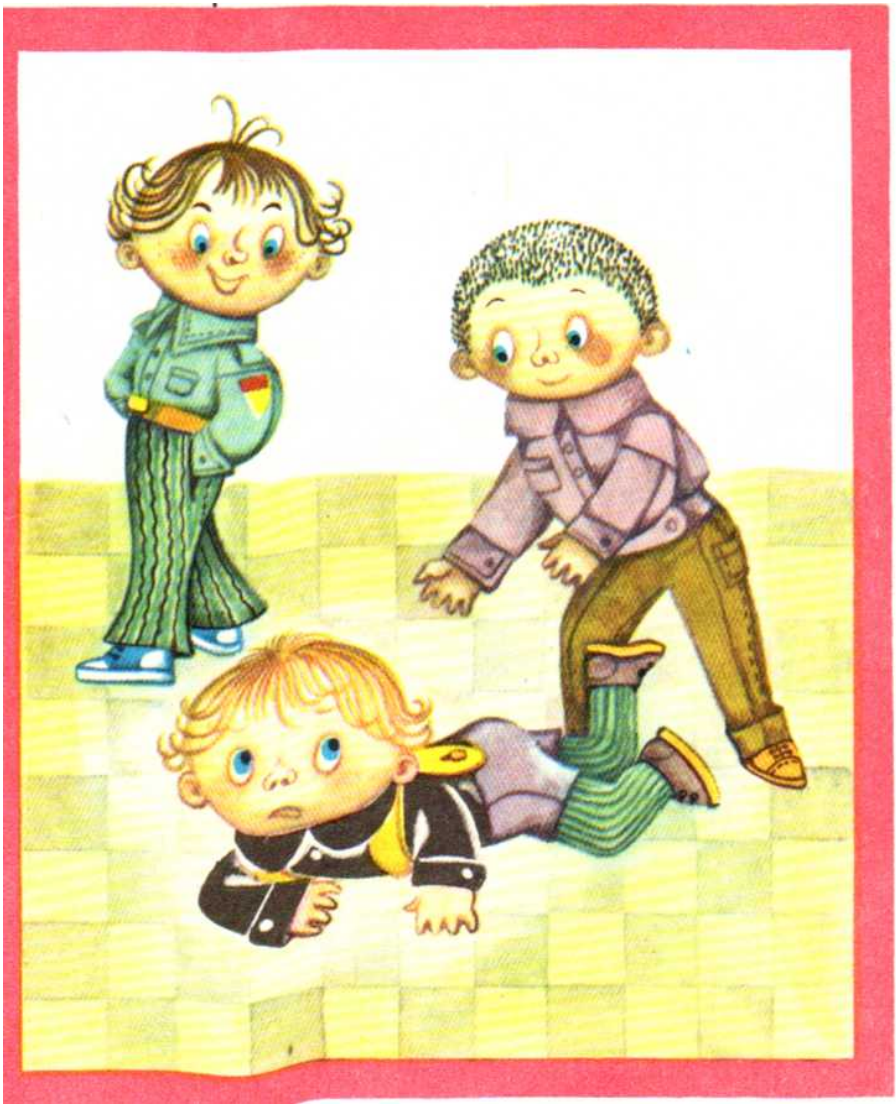

LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS PAR RUDENI

Rudens nāk, rudens nāk,
Birst lapiņas dzeltēdamas.
Smagi šņāca egļu meži,
Pilni saules asariņu.
Rudentiņ, bagāts vīrs,
Daudz tu vedi vezumā:
Rudens rutki, rācenīši,
Rudens balti kāpostiņi.

— Kur brauksit, sīki putni,
Pilni rati sasēduši?
— Mēs brauksim tai zemē,
Kur būs silta vasariņa.

.

M. Stāraste. KASTANIS

No kastaņa zara nokrīt adatains bumbulis. Neviens nezina, ka tajā paslēpies brūnais kastaņa auglis. Dzīvnieciņi un kukainīši adatainim tek apkārt ar līkumu — baidās ar tādu draudzēties. Bet kastanis, savā čaulā ieslēdzies, kļūst arvien bēdīgāks un vientuļāks.

Tā paiet vairākas dienas.

Beidzot kastanis sasparojas, pārplēš čaulu trīs daļās un izveļas zālītē. Cik nu ir viegli!

Apskatījies apkārt, kastanis pamana pelīti.

— Panāc, pelīt, paskaties! — viņš aicina.— Vai mans čaulas gabals tev nederētu par bļodu?

Tiešām — no tā iznāk lieliska bļoda! Pelīte pateicas kastanim un aizstiepj vienu čaulas gabalu.

Pēc brītiņa kastanis pamana vardīti.

— Panāc, vardīt, paskaties! — viņš aicina.— Vai mana čaula tev nederētu par laivu?

Tiešām — no tās iznāk jauka laiva! Vardīte pateicas kastanim un aizvelk otru čaulas gabalu uz dīķi. Viņa ietupjas tajā un priecīgi brauc pa ūdeni.

Te garām laižas vabole.

— Panāc, vabolīt, paskaties! — kastanis atkal sauc. — Vai mans trešais čaulas gabals tev nederētu par māju?

Tiešām — no tā iznāk varena māja! Vabole tūlīt iekārtojas zem adatainā čaulas gabala.

Nu brūnais kastaņa bumbulis zālītē apmierināts smaida. Tagad viņš zina, ka draugu netrūks.

Atmini mīkliņu!
Piedzimis, uzaudzis Spurainā mājā;
Kad nāk vecāks,
Tad bēg laukā.
(Kastanis)

Aplūko attēlu un izpildi doto uzdevumu!

Draiskulis vējš samainījis lellei, rūķītim, mušmirei un putnu biedēklim cepures. Palīdzi viņiem atrast katram savu cepuri!

Rainis. LOLĪTE

Manu lellīti Sauc Lolīti.
Viņas actiņas
Zilas spīdošas.
Lolīte labina,
Klausa uz vārdiņa.
Kad gulēt nolieku,
Nebrēc ne drusciņu
Un nekust nemaz,
— Lai to vēl izdara kas!

I
I

A

E. Rauds. KRIKSĪTIS (Fragments)

Marts un Anu ir brālītis un māsiņa. Reiz Marts piegāja pie vecmāmiņas un sacīja:

— Anu drīz būs dzimšanas diena. Es gribu viņai kaut ko uzdāvināt. Gribu pats uztaisīt skaistu lelli.

Vecmāmiņa bija ar mieru parādīt, kā taisa īstu lelli. Viņa salūkoja skapī lupatiņas un vati un izņēma no galda atvilktnes savu rokdarbu kārbiņu. Rokdarbu kārbiņā vecmāmiņa glabāja šķēres, diegu spolītes, dziju kamoliņus, adatas un vēl uzpirksteni.

Tā nu Marts sāka darināt māsiņai lelli. Pirmajā dienā viņš iztaisīja rumpi, otrajā dienā — galvu, trešajā dienā — rokas, ceturtajā dienā — kājas.

Beidzot lelle bija gatava. Taču tā izskatījās gaužām neglīta.

— Tas nekas, — vecmāmiņa teica Martam.—

Galvenais, ka to tu pats esi taisījis.

Bet Marts bija bēdīgs.

— Tā nav nekāda lelle, tāds kriksītis vien ir.

Te pēkšņi kāda sīka balstiņa ieteicās:

— Neraudi vis! Es gan neesmu sevišķi glīts, bet citādi nekādas vainas man nav.

— Kas tad tas? — Marts izbrīnījās. — Vai tu runāt arī proti?

— Protu gan, — lelle sacīja.

— Kā tevi sauc? — Marts jautāja.

— Kriksītis, — lelle atbildēja. — Tu jau pats mani tā nosauci.

— Bet kā tad tu proti runāt? — Marts nevarēja vien nobrīnīties.

— Tu tik ļoti gribēji iepriecināt Anu un darināji mani ar tādu mīlestību, ka es kļuvu dzīvs, — Kriksītis sacīja. — Vai tad nav jauki, ka es esmu dzīvs?

— Ir gan jauki! — Marts atsaucās.

Un tad pienāca Anu dzimšanas diena. Uz galda stāvēja kliņģeris ar piecām svecītēm — katram gadiņam pa vienai. Turpat atradās arī dāvanas: mozaīka, uzvelkama pīle, lelle ar

zeltainiem matiem un vēl tāda jocīga lellīte svītrainās biksēs.

— Lellis ar diegu matiem ir Kriksītis. Viņš ir dzīvs, — Marts klusi iečukstēja māsiņai ausī.

Un pēkšņi sīka balstiņa iesaucās:

— Daudz laimes dzimšanas dienā!

To pateica Kriksītis.

Tagad Anu saprata, ka Kriksītis tiešām ir dzīvs, un viņa par to gaužām priecājās.

Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumiem!

Maritai šodien dzimšanas diena. Viņa uzaicināja ciemiņus:

Aināru, Mariku, Rudīti, pavisam trīs bērnus. Uz galda Marita uzlika trīs šķīvjus, trīs krūzītes, trīs karotītes.

Vai Marita kādu nav aizmirsusi? Ko viņa nepieskaitīja?

Latviešu tautas pasaka. PELES IENAIDNIEKI

Reiz pelēni prasīja vecajai pelei:

— Kas tas ir, kas sasit spārnus un saka: «Ku-ku-re-kū!»

— Tas, bērni, ir cilvēku draugs, viņš no rīta tos modina, — saka vecā pele.

— Bet kas ir tas, kas iet pa istabu ar uzslietu asti?

— No tā, bērniņi, jums jābēg. Tas ir mūsu ienaidnieks, — atbild māte.

.

V. Plūdonis. KAĶĒNS UN PELE

Kaktiņā pele
Čab čibu, čabu!
Kaķēns uz mūra
Šķiet ķērienu labu.
Kas tika? Kas bija?
Vai medījums gūts?
Ne tika, ne bija:
Pele alā — spudūc!
Piesargies, pele:
Tas nebūs uz labu!
Kaķēns no mūra
Lec skribu, skrabu!

.

S. Baruzdins. PIE PUSDIENU GALDA

Kādu rītu brokastu laikā bērnudārzā kāds bija saplēsis šķīvi. Neviens nebija redzējis, kā šķīvis nokritis no galda uz grīdas un saplīsis smalkos gabaliņos.

Audzinātājā jautāja bērniem: — Kurš saplēsa šķīvi?

— Es ne! — teica Valdis.

— Es ne! — atbildēja Liene.

— Es ne! Es ne! Es ne!—taisnojās pārējie bērni. Tikai Svetlana paskatījās audzinātājā un klusu teica:

— Droši vien šķīvis pats būs sasities.

— Nu labi, — noteica audzinātāja, — ejiet rotaļāties...

Bērni sāka rotaļāties un aizmirsa notikušo. Viņi pat nepamanīja, ka pusdienas klāt. Visi nomazgāja rokas un apsēdās pie galda. Aukle atnesa lielu paplāti, uz tās bija daudz šķīvju ar zupu. Bērni sāka ēst.

— Bet kur mans šķīvis? — prasīja Vitja.— Man nav šķīvja.

Visi paskatījās uz Vitju — viņam tiešām nebija šķīvja.

— Tev, Vitja, būs jāpagaida, — teica audzinātāja,— jo mums no rīta šķīvis pats sasitās. Vai tā bija, bērni?

— Jā! — sauca visi bērni.

— Nē, tā nav, — pēkšņi klusu teica Svetlana.— Šķīvji paši neplīst! Es... es to... nejauši saplēsu... — Un Svetlana pastūma savu šķīvi Vitjam: — Ēd!

Visi bērni pagriezās uz Svetlanas pusi — viņa nosarka un neskatījās ne uz vienu.

Audzinātāja piegāja pie Svetlanas un sacīja: — Tas ir labi, ka šķīvji paši neplīst un bērni runā taisnību.

A. Vējāns

«LŪDZU» UN «PATEICOS»

Vajag zēnam mutautiņu,
Kur gan citur atrast viņu,
Kā pie savas māmiņas?
Tikai jāprot vārdiņš tas,
Bieži vien kas aizmirstas.
Jānis patur prātā viņu:
— Lūdzu, māmiņ, mutautiņu!
Tūlīt māmiņa to dos,
Jānītis teiks: — Pateicos!

B. Saulītis. ZIEMA KLĀT

Kaķēns Minka lauka dodas
Duksim pasacīt labrīt. Brīnās:
Kur tāds aukstums rodas?
Kāpēc baltas pārslas krīt? Ko tur gudrot!
Kaķēns lūko
Vienai pūkai klātu tikt.
Vai, kā salst!
Nē, tādu pūku
Tiešām labāk neaiztikt.
Pienāk Duksis, sabož spalvu

— Šorīt laiks ne visai jauks.
Gailis plecos ierauj galvu:

— Jāiet mājās,
Loti auksts.—
Tikai zosutēviņš Anis
Lielīgs klaigā pagalmā:
— Mīļie, nemāciet jūs mani
Nevis auksts, bet silts — gā,gā
Minka, ko tu domīgs tupi? Gaili,
Dūksi,
Nav ko spriest:
Nāciet līdzi man uz upi,

Tūlīt iesim peldēties!
— Atbild Minka, Duksis gailis:
— Kam jau karsti, tas lai iet! Anis gāgina:
— Jums bailes?
Labi, nu tad paskatiet!
— Skrien kā vējš uz upi Anis,
Taču atduras kā miets:

— Vai kāds izjokot grib mani?
Ūdens kļuvis gluži ciets! —
Tā nu vairs nav joka lieta:
Kāja slīd, kad soli liec,
Netiek zostēviņš no vietas.
— Glābiet! \
— Palīgā! — viņš kliedz.
Draugi palīdz izkļūt malā.
Anis kaunīgs saka: — Nē,
Peldēt nevar ziemas salā,
\Ziemu slidas jāmeklē!

..

Oroču tautas pasaka. KĀPĒC LAPSAI ASTE GARA, BET ZAĶIM UN LĀCIM — ISA?

Reiz sensenos laikos taigas valdnieks nolēma izdalīt zvēriem astes. Zvēri to dabūja zināt un paši devās pie valdnieka. Lapsa, lācis un zaķis gāja visi kopā. Pa ceļam lapsai ienāca prātā savus ceļabiedrus piemuļķot, un viņa teica:

— Jūs, draucii, panašķojaties tepat ar avenēm, bet es iešu un noķeršu kādu putneli pus-dienām, ˆ“eļš \r tāls, un mums jāiestiprinās.

Zaķis ui ācis noticēja viltīgajai lapsai un devās avenēs. Kamēr abi tur našķojās, lapsa aizskrēja pie taigas valdnieka un dabūja pašu kuplāko asti. Bet, ad atnāca lācis un zaķis, valdniekam vairs tikai viena aste bija atlikusi. Neko darīt — nācās asti pārplēst uz pusēm. Tā vienu pusi dabūja lācis, bet otru — zaķis.

Kopš tā laika laosai aste ir kupla un gara, bet lācim un zaķim.— pavisam īsiņas.

Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!

Kurš no šiem dzīvniekiem var uzrāpties kokā?

E. Līduma

MĪKLA

Vai tu zini, kā sauc to Meža zvēru stiprāko:
Smagā gaitā kājas cilā,
Dzīvo biezā, tumšā silā,
Kokā kāpj un zarā sēd, Medutinu ķepām ēd?
(Lācis)

M. Kļava. KĀ VĀVERĒNS TOMS ZĪLĪTEI ZUZĪTEI PALĪDZĒJA

(Saīsināts)

Vāverēnu Tomu ziema nebaidīja. Ozola dobumā viņam bija silta mājiņa un pieliekamais līdz griestiem pilns ar ozolzīlēm, čiekuriem un garšīgiem riekstiem.

Tajā vakarā Toms skatījās televīzijas raidījumu. Pašreiz no Lielā Meža pārraidīja zaķu baletu.

Tad pēkšņi viņš ieklausījās. Ārā kāds šņāca, krāca, gaudoja un svilpoja. Toms pavēra durvis un ieraudzīja trakas lietas. Ābeļdārzā brakšķēdami lūza sausie zari. Jauno bērzu vējš nolieca gandrīz līdz pašai zemei. Dusmās vētra kauca un gaudoja.

Tādu vētru Toms vēl nekad nebija piedzīvojis. Nodrebinājies, viņš cieši jo cieši aizvēra durvis.

— Cik labi, ka ir silta māja, — vāverēns nodomāja.

Pie durvīm kāds klauvēja:—Tuk, tuk, tuk!

— Kas tur klauvē?

— Tā esmu es—zīlīte Zuzīte, atver, Tomiņ!

Toms atvēra durvis, un siltajā istabiņā iespurdza zīlīte.

— Tāda vētra, tāda vētra! Biju aizgājusi ciemos pie māsiņas Zanītes. Vējš pretī — uz māju pusi nevaru palidot. Labi, ka laikus atcerējos par tevi.

Kamēr viešņa atvilka elpu, Toms iegāja pieliekamajā un sameklēja cienastu. Drīz viņš atgriezās ar lielu čiekuru. Vakariņas iznāca lieliskas.

Zīlīte Zuzīte bija tik nogurusi, ka turpat iesnaudās. Arī Toms devās pie miera.

I ***

No rīta, kad viņš pamodās, Zuzīte vēl gulēja. Pavēris durvis, Toms no brīnumiem acis vien iepleta. Visa pasaule bija balta, balta. Toms / leca no koka uz koku! Te pa zemi, ka sniegs vien putēja, te atkal kokā, te atkal zemē...

I* Kad Toms apstājās brītiņu atpūsties, viņš
pamanīja, ka arī cilvēki ir iznākuši apsveikt pirmo sniegu.

Tur viņi skraidīja pa dārzu. Skraidīja, pikojās un smējās. Tie bija krusttēvs Mārtiņš un mazā Tīnīte.

Kad abi priecīgie cilvēki bija izskraidījušies, Tīnīte vaicāja:

— Kā gan putniņi tik dziļā sniegā atradīs barību?

— Cilvēki viņiem palīdzēs, — krusttēvs Mārtiņš atteica.

Pēc brīža abi nolika uz putnu barotavas speķa gabaliņu.

— Aha! Tas jāpavēsta zīlītei Zuzītei! — Straujiem lēcieniem Toms devās uz savu ozolu.

— Zuzīt, Zuzīt, steidzies brokastīs! Putnu barotavā ir speķis.

Zuzīte veikli aizskrēja.

Vāverēnam tāds speķis bijis nebijis. Viņš atnesa no pieliekamā groziņā ozola zīles un posās uz garšīgām brokastīm. Toms tikko atvēra muti, kad satraukta atskrēja zīlīte:

— Tomin, Tomin! Nelaime!

— Kas par nelaimi?

— Sniegs! Sniegs! Uz speķa sniega kalns!

— Drusciņ snieg gan, — Toms noteica, — bet nekas, es tev palīdzēšu. Ejam!

Istabā pie loga stāvēja Tīnīte. Pēkšņi viņa redzēja dīvainu skatu. Putnu barotavai, uz kuras jau sakrājusies vesela sniega kupena, pielidoja zīlīte. Nākamajā mirklī bija klāt arī

Toms. Spēcīgi slaucīdams ar asti uz vienu un otru pusi, viņš

attīrīja speķa gabaliņu no sniega. Zīlīte tūlīt sāka steidzīgi knābāt.

Tīnīte priecīgi iesaucās:

— Vecotēv, vecotēv, nāc paskaties, kā vāve-rēns palīdz zīlītei! Cik tas ir jauki!

Zīlīte Zuzīte kārtīgi paēda, pateicās Tomam un aizlidoja uz savām mājām.

.

E. Līduma, Mīkla

Vai tu zini, kā sauc to Lēkātāju labāko:
Maza, brūna, veikla viņa, Sēņu, riekstu ēdājiņa;
Lec no zara zariņā,
Drīz tā koka galiņā.
(Vāvere)

Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!
Kas šaja zīmējumā tev liekas savads?

Rainis. LOLĪTE BARO PUTNIŅUS

Iesim nu, Lolīte,
Jābaro putniņi!
Zīlītes, zvirbuliši —
Tek, tek, tek, nākat!
Še jums būs graudiņi,
Lasāt, ko mākat!
Sniedziņš ir uzsnidzis,
Laukus ir apklājis,
Ogas ir norāvis,—
Tek, tek, tek, nākat!
Še man vēl palicis,
Lasāt, ko mākat!
Žēlīgas, bēdīgas
Skan putnu balstiņas,
Nav mīļās vasaras,—
Tek, tek, tek, nākat! «
Še labas mantiņas,
Lasāt, ko mākat!

Krievu tautas pasaka. ZAĶĪŠA MĀJIŅA

Kādreiz dzīvoja lapsa un zaķis. Lapsai bija no ledus celta mājiņa, bet zaķim no koka. Lapsa vienmēr ķircina zaķi: «Mana istabiņa gaiša, bet tava tumša. Mana gaiša, bet tava tumša.» Atnāca pavasaris, lapsas mājiņa izkusa. Lapsa nu lūdzas zaķi:

— Ielaid mani, zaķīt, istabiņā!

— Nelaidīšu vis, kāpēc ķircinājies!

Lapsa lūdzās, lūdzās, kamēr panāca savu: zaķis ielaida viņu istabiņā.

Pagāja viena diena, otra, lapsa sāk dzīt zaķi no mājas laukā:

— Vācies ārā, greizaci! Negribu ar tevi kopā dzīvot! — Ņēmās un izdzina. Sēž zaķis un raud, bēdājas, ar ķepiņām slauka asaras. Garām skrien suns:

— Vau, vau, vau! Par ko tā, zaķīt, raudi?

— Kā lai neraudu? Bija man mājiņa — no koka celta, bet lapsai no ledus. Atnāca pavasaris, lapsas mājiņa izkusa. Ielaidu lapsu pie sevis, un tā mani izdzina.

— Neraudi, zaķīt, — suns saka, — es viņu izdzīšu.

Atnāca suns pie mājiņas:

— Vau, vau, vau! Vācies, lapsa, laukā! Bet šī no krāsnsaugšas sauc:

— Kā trūkšos kājās,

Kā lēkšu laukā,

Pajuks tavs kažoks Skrandu skrandās!

Suns nobijās un aizbēga.

Zaķītis atkal sēž un raud.

Garām iet vilks: JĒ,

- Par ko tā, zaķīt, raudi?

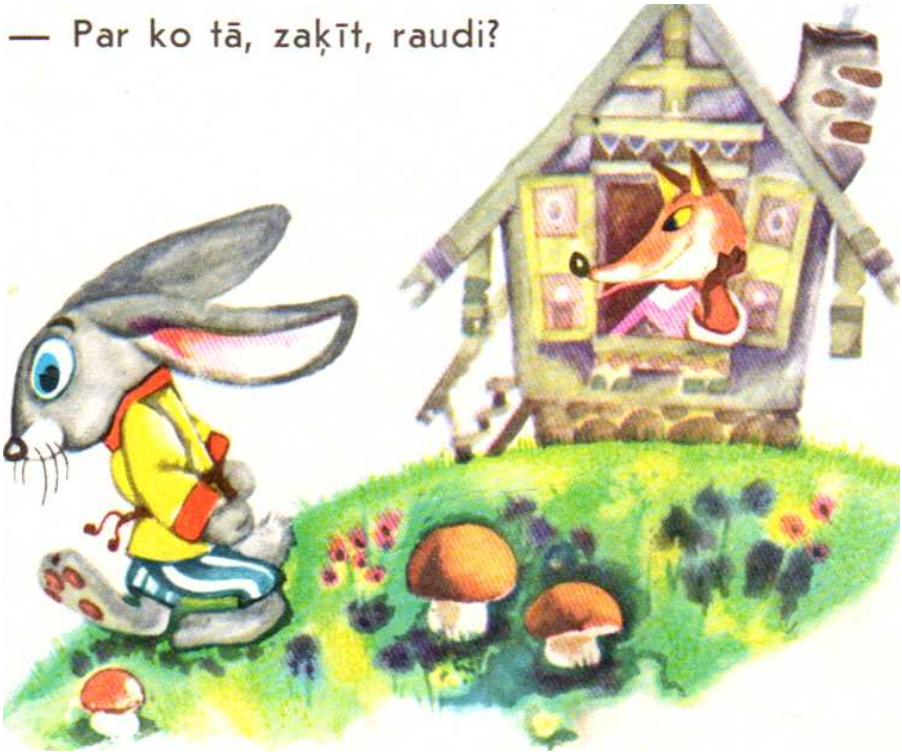

— Kā lai neraudu? Bija man mājiņa — no koka celta, bet lapsai — no ledus. Atnāca pavasaris, lapsas mājir' izkusa. Ielaidu lapsu pie sevis, ur . ./.dzina.

— Neraudi, zaķīt, — vilks saka, — gan es viņu, to viltnieci, izdzīšu!

Atnāca vilks pie mājiņas un sāka gaudot briesmīgā balsī:

— U-ī-ī-ī-ī... U-ī-ī-ī... Vācies, lapsa, laukā!

Bet šī no krāsnsaugšas sauc:

— Kā trūkšos kājās,

Kā lēkšu laukā,

Pajuks tavs kažoks Skrandu skrandās!

Vilks pārbijās un aizmuka.

Tā nu zaķis atkal sēž un raud. Te čāpo vecais lācis.

— Par ko tā, zaķīt, raudi?

— Kā lai, lācīt, neraudu? Bija man mājiņa — no koka celta, bet lapsai — no ledus. Atnāca pavasaris, lapsas mājiņa izkusa. Ielaidu lapsu pie sevis, un tā mani izdzina.

— Neraudi, zaķīt, — saka lācis, — es viņu izdzīšu. Gāja lācis pie mājiņas un ierēcās:

— Run... rrr... vācies, lapsa, ar-rā!

Bet šī no krāsnsaugšas sauc:

— Kā trūkšos kājās,

Kā lēkšu laukā,
Pajuks tavs kažoks Skrandu skrandās!
Lācis pārbijās un projām bija.
Zaķis atkal sēž un raud. Nāk gailis.
— Ku-ku-rekū! Zaķīt, par ko tu tā raudi?
— Kā lai, gailīt, neraudu? Bija man mājiņa— no koka celta, bet lapsai — no ledus.
Atnāca pavasaris, lapsas mājiņa izkusa. Ielaidu lapsu pie sevis, un tā mani izdzina.
— Nebēdā, zaķīt, es lapsu izdzīšu.
— Neizdzīsi nu gan. Suns dzina, dzina —
neizdzina, vilks dzina, dzina — neizdzina, lācis dzina, dzina — neizdzina. Tad tu jau nu ne tik neizdzīsi.
—- Es izdzīšu!
Piegāja gailis pie mājiņas un nodziedāja:
— Ku-ku-rekū!

Teku, teku kājniekos,
Sarkanos zābakos,
Asu knābi tevi knābšu Un pie astes grābšu.
Izdzirdēja lapsa, nobijās un sacīja:
— Ģērbjos jau ...
Gailis vēlreiz kliedz:
— Ku-ku-rekū!
Teku, teku kājniekos,
Sarkanos zābakos,
Asu knābi tevi knābšu Un pie astes grābšu.

Nobijās lapsa un aizbēga. Bet zaķītis ar gaili dzīvoja mājiņā laimīgi.

Lai bij prieki, kam bij prieki, Bērniņiem, tiem bij prieki — Sniedziņš sniga, putināja, Bērniņš kalna galiņā.

Lai bagāta, kas bagāta, Priede, egle tā bagāta: Vai bij ziema vai vasara, Zaļi svārki mugurā.

Sniegi sniga, putināja, Pūš kupenu celiņā.

bij biezs kažociņš.

Tam sēdēt kamanās, Kam bij biezs kažociņš.

M. Konopņicka. RAGAVIŅĀS

Sala laiks, bet saule spīd, Ragaviņas viegli slīd.

Kalnā — lejā, kalnā—lejā, Kļūst pat karsti ātrā skrejā. Sala laiks, bet saule spīd, Ragaviņas viegli slīd.

Latviešu tautas pasaka. VECĪŠA CIMDIŅŠ

Dzīvoja sirms vecītis. Reiz aukstā ziemas laikā viņš brauca uz mežu pēc malkas. Te vecītim iegribējās aizdegt pīpīti. Cikām viņš azotē meklēja pīpīti, tabaku un šķiltavas, tikām pazaudēja vienu cimdiņu.

Muša, bēgdama no sala, ierauga cimdiņu, ieskrien iekšā un sāk no prieka dancot.

Pelīte, bēgdama no sala, pieskrien pie cim-diņa un jautā: — Kas te cimdiņā danco?

— Es, pati muša ķēniņiene. Bet kas tu esi?

— Es esmu pelīte-pīkstīte. Laid mani pasildīties!

— Nu lien un sildies!

Pelīte ielien cimdā, un abas ar mušu sāk dancot.

Zaķītis, bēgdams no sala, ierauga cimdiņu, skrien klāt un jautā: — Kas tai cimdiņā danco?

— Es, muša-ķēniņiene, un pelīte-pīkstīte. Bet kas tu tāds esi?

— Es esmu zaķītis-baltļipītis. Ielaidiet mani pasildīties!

— Labi, lien un sildies!

Zaķītis ielien cimdinā, un nu sāk visi trīs dan-cot.

Vilks, bēgdams no sala, ierauga cimdiņu, pieskrien klāt un jautā: — Kas tai cimdiņā danco?

— Es, muša-ķēniņiene, pelīte-pīkstīte un zaķītis-baltļipītis. Bet kas tu tāds esi?

— Es esmu vilks-strupausis. Ielaidiet mani pasildīties!

— Labi, lien un sildies!

Vilks ielien cimdiņā, un nu sāk visi četratā dancot.

Lācis, bēgdams no sala, atrod cimdiņu un jautā: — Kas tur tai cimdiņā danco?

— Es, muša-ķēniņiene, pelīte-pīkstīte, zaķītis-baltļipītis un vilks-strupausis. Bet kas tu tāds esi?

— Es, pats lielais pinka. Ielaidiet mani pasildīties!

— Labi, lien un sildies!

Lācis ielien cimdiņā, un nu visi piecatā sāk pa cimdiņu dancot.

Te, kur bijis, kur ne, atskrien gailis un aizdziedas:— Kikerigū, skriesim nu!

Dancotāji nobīstas, un visi sāk ar spēku lauzties no cimdiņa ārā. Muša dodas uz ķēniņa pili,

pelīte uz kartupeļu pagrabu, zaķītis auzās, vilks krūmos, lācis mežā.

Skriedami saplēš vecīša cimdiņu. Un tā vecītis līdz šai dienai staigā ar vienu cimdiņu.

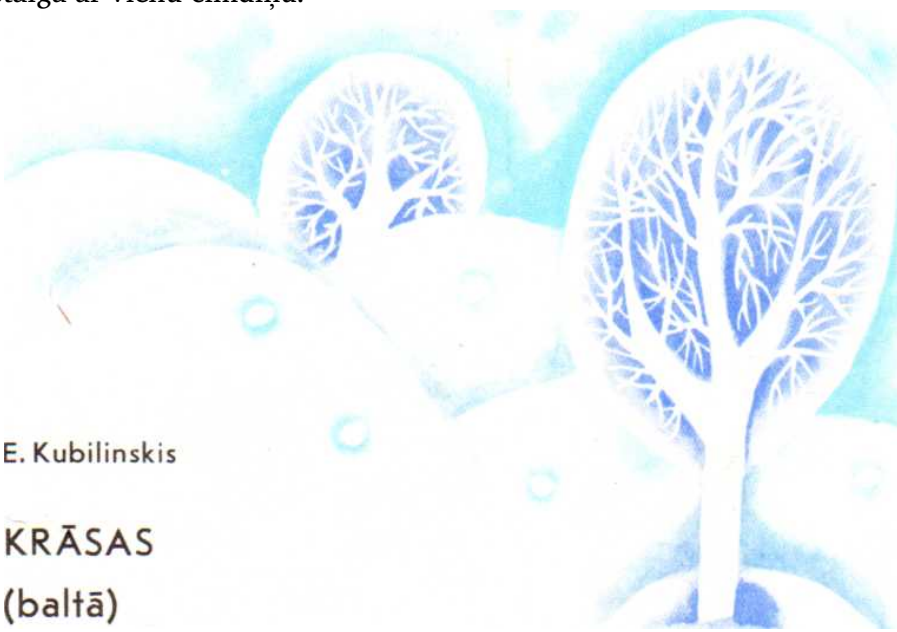

E. Kubilinskis

KRĀSAS

(baltā)

Izskrējuši visi laukā,
Satikām mēs ziemu jauko,
Ziema sirma, lauki balti...
— Saki, ziemiņ,— vai nav salti?
— Nē, — mums ziema līksmi teic, Baltu sniegu bārstīt steidz.

Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!

Bērni uzcēla sniega vīru. Viņi priecājas un iet ap to jautrā rotaļā. Saskaiti, cik bērnu rotaļājas ap sniega vīru!

J. Osmanis. EGLĪTE

Tētis atnesa eglīti košu,
Ņemšu to tagad un izgreznošu!
Rotu man daudz Un konfekšu arī,
Svecīšu pilni būs visi zari!

Pieduros zaram — kas tad tas — Pirkstā man ieķeras kaut kas ass!... Nē, te jau cilvēks nevar būt drošs,— Tā eglīte kož!

Dz. Rinkule-Zemzare. KĀ INCĪTIS IESĀKA JAUNO GADU

Jaungada eglītē silti mirdz svecītes. Visa istaba svētku spožumā laistās. Bērni pulcējas pie eglītes skaistās. Drīz ierodas arī gaidītais Sala-vecītis. Šādā vakarā priekiem nav gala. Sēdēdams svinīgi kluss un mādams ar galvu, Sala-vecītis klausās dziesmas un dzejoļus, tad atver maisu un katram bērnam sniedz balvu.

Pie eglītes zarā, piesieta diegā, šūpojas konfekte cirtainām papīra skarām. Svētku konfekte— liela, koša un skaista. Jau labu brīdi tā Incīša uzmanību saista. Lai bērni priecājas par dāvanām. Kaķēnam nav nekāda la-buma no tām. Viņš ar abām ķepiņām konfekti

tvarsta. Tik jauki eglītes zarā, piesieta diegā, tā šūpojas cirtainām papīra skarām. Incītis lec un tvarsta, lec un tvarsta! Te kaķēnam purniņā iesitas svelme karsta.

Iztrūkstas bērni, ierauga—Incītim kažociņš kūp! Milzīgs ugunspūķis eglītei virsū klūp. Sarkanas ugunsmēles uz visām pusēm šaudīdams, sprakšķēdams un šķaudīdams, pūķis eglītes zaros dej. Bērni bez kavēšanās steigšus tam ūdeni virsū lej.

Ugunspūķis ātri padodas. Tādam pārspēkam nespēj pretoties tas. Bet Incītis izmircis kā zem dušas. Visas Ūsiņas nabagam nosvilušas!

Nu kāpēc ar tādu briesmīgu kņadu Incītis iesāka Jauno gadu?

H. Dorbe. NOVĒRSTA NELAIME

Tili tarns, tili tams —

Trauksme! Degt sāk kazas nams! Kaza bēg pa durvīm laukā, Lūkojas pēc kāda trauka.

Runcis augstā tornī zvana, Nelaimi lai visi mana.

Vistiņa ar spaini skrej,

Ūdens šalti liesmās lej.Gailis attapīgu prātu —Špuks! — ar garām kāpnēm klātu. Tili tarns, tili tams —Glābts no uguns kazas nams.

Atmini mikliņu!
Maza, maza sieviņa,
Melna galviņa.
Cik galviņu paberzēja,
Tik izsprāga uguntiņa.
(Sērkociņš)

Krievu tautas pasaka. MAŠA UN LĀCIS

Reiz dzīvoja tēvs un māte. Viņiem bija meitiņa Masa. Kādu dienu Mašas draudzenītes taisījās uz mežu ogot un atnāca aicināt viņu līdzi. Māte atļāva Masai iet un nobrīdināja turēties pie draudzenēm.

Nonāca meitenes mežā, sāka ogot. Masa nogriezās aiz krūmiņiem un nošķīrās no citām meitenēm.

Viņa gāja, gāja pa mežu, kamēr galīgi apmaldījās un nonāca pie meža būdiņas.

Pieklaudzināja — neviens neatsaucās, paraustīja durvis — durvis atvērās. Maša iegāja būdiņā un apsēdās uz soliņa.

Bet būdiņā dzīvoja lācis, tikai viņa nebij mājās. Vakarā lācis atgriezās, ieraudzīja meiteni un nopriecājās.

— Nu gan, — viņš saka, — projām tevi nelaidīšu, dzīvosi pie manis!

Maša noraudājās, bet neko darīt. Palika dzīvot pie lāča meža būdiņā.

Lācis visu dienu pats pa mežu, bet Mašai piesacīja bez ziņas nekur projām neskraidīt.

— Ja aizbēgsi, — lācis saka, — tik un tā noķeršu un tad apēdīšu!

Maša sāka prātot, kā lai tiek no lāča projām.

Prātoja, prātoja — izprātoja gan.

— Lāci, — viņa saka, — aiznes manam tētim un māmuļai ciemakukuli! — Lācis ar mieru.

Meitene nu sacepa rausīšus, salūkoja lielu, lielu grozu un saka lācim:

— Skaties, es grozā salikšu rausīšus, un tu aiznes to uz manām mājām. Tikai pielūko, neēd neviena paša rausīša! Es uzkāpšu uz jumta, uzmanīšu tevi.

Tiklīdz lācis izgāja uz lievenīša, Maša tūdaļ ielīda grozā un virsū salika rausīšus. Lācis ienāca atpakaļ, redz — grozs kārtībā. Cēla grozu plecos un devās ceļā.

Gāja, gāja, piekusa un saka:

— Uz celmiņa sēdīšos,

Rausīti ēdīšu!

Bet Maša sauc no groza:

— Redzu, redzu! Uz celmiņa nesēdi, rausīti neēd!

Lācis paskatās atpakaļ un nobrīnās:

— Skat, cik acīga! Augstu sēž — tālu redz! Cēla grozu plecos un gāja tālāk.

Pagāja vēl gabaliņu un saka:

— Uz celmiņa sēdīšos,

Rausīti ēdīšu!

Bet Maša no groza sauc atkal:

— Redzū gan, redzu! Uz celmiņa nesēdi, rausīti neēd!

Lācis nobijās:

— Vai tu re, kur viltīga! Augstu sēž — tālu redz! — Piecēlās un manījās ātrāk prom. Sameklēja māju, kurā dzīvoja Mašas tēvs ar mēti, un dauzās pie vārtiem:

— Tuk-tuk-tuk! Atslēdziet, atveriet, es jums no meitiņas ciemakukuli atnesu!

Bet suņi, saoduši lāci, klupa tam virsū. Lācis pārbijās, nometa grozu pie vārtiem, bet pats ļekas vaļā uz mežu.

Iznāca pa vārtiem tēvs ar māti, pacēla grozu, bet grozā sēž Maša un smejas.

.

J. Karnauhova. STRAZDU ATLAIŠANĀS

No ciema atplūda darba troksnis. Tur bija dzirdama kāda neatlaidīga skaņa. Tuk-tuk-tuk, tuk-tuk-tuk,— klaudzēja desmitiem āmuru.

— Kas tas ir? Kas tur klaudz?

— Tur bērni gatavo strazdiem būrīšus. Viņi nolēmuši izlikt tos pie katras mājas. Tad nu strādā visi, cik spēj.

— Bet vai strazdi jau atlaidušies?

— Šodien vai rīt atlaidīsies. Skat, izlūki jau klāt! Re, re! Tie aplūko, vai vecā māja vēl vesela.

Un tiešām, priecīgs, zaļgani melns putns pa-riņķoja gaisā mājas priekšā, nolaidās uz lieve-nīša jumta un ielūkojās vecajā būrītī. Pielaidās otrs putns, un tad abi iesāka trillināt, klakšķināt un svilpot.

R. Blaumanis. PIENENĪTES

Pienenītes, pienenītes Sēd uz zaļas pakalnītes; Iet garām mīļa saule, Dod visām labu rītu.

Pienenītes, pienenītes, Mums tā skaisti radoties: Visa esmu tīra zelta, Jums zeltīti lindraciņi.

Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!

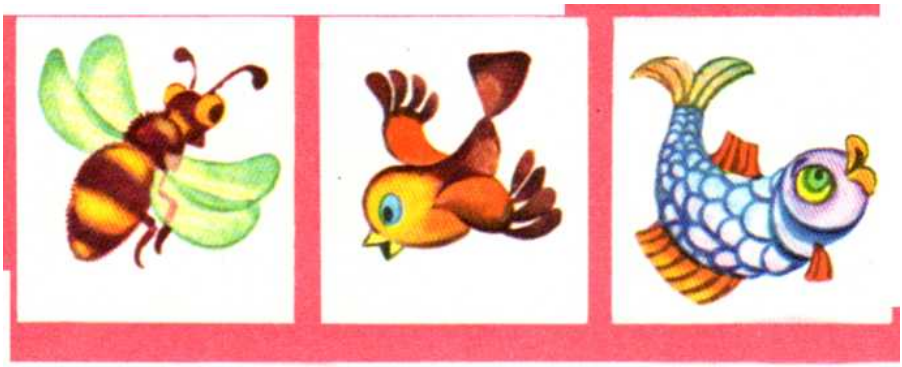

Kur dzīvo putniņš, kur zivs, kur bitītes?

K. Ušinskis. SVEŠA OLIŅA

Vecenīte Darja piecēlās agri jo agri, izraudzīja vistu kūtī tumšu vietiņu, nolika tur groziņu, kurā uz mīksta siena bija saliktas trīspadsmit olas, un uzsēdināja uz tām vistu.

Bija tikai maza gaismiņa, un vecenīte neieskatījās, ka trīspadsmitā oliņa bija iezaļgana un lielāka par citām. Vistiņa sēž cītīgi, silda oliņas, izskrien ieknābāt graudiņus, padzerties ūdentiņu — un atkal savā vietā; pat spalvu nometusi, nabadzīte. Un kāda dusmīga kļuvusi, šņāc, ķērc, pat gailīti nelaiž tuvumā, bet tam ļoti gribējās palūkoties, kas tai tumšajā kaktiņā notiek. Vistiņa nosēdēja kādas trīs nedēļas, un cits pēc cita jau sāka no oliņām izšķilties cālīši: pārknābj čaumalu, noskurinās un sāk skraidīt, ar kājiņām zemi pakašāt, tārpiņus pameklēt.

Visvēlāk izšķīlās cālītis no zaļganās olas. Un kāds viņš bija savāds: apaļš, pūkains, dzeltens, ar īsām kājiņām un platu knābīti. «Savāds cālēns man iznācis,» domā vista, «un knābā un staigā ne tā kā mēs; knābītis plats, kājas greizas, pats gāzelējas no vienas kājas uz otru.» Vista pabrīnījās par. savu cālēnu, bet, lai nu ir

kāds būdams, tomēr pašas dēls vien ir. Viņa mīļo to un sargā tāpat kā citus un, ja ierauga vanagu, tad sabozusies, spārnus plati izplētuši, slēpj zem tiem savus cālīšus, nevērodama, kādas kuram kājas.

Vista sāka mācīt savus bērniņus, kā no zemes izkašāt tārpiņus, un aizveda visu saimi uz dīķa malu, jo tur zeme mīkstāka un tārpiņu vairāk. Tikko īskājainais cālītis ieraudzīja ūdeni, viņš

metās taisni iekšā. Vista kliedza, vēdināja spārnus, metās pie ūdens, cālīši arī uztraucās: skraidīja, čiepstēja, un viens gailītis aiz bailēm pat uzlēca uz akmens, izstiepa kakliņu un pirmoreiz savā mūžā iekliedzās aizsmakušā balsī: — Ku-ka-re-kū! Palīdziet, mīļie ļautiņi! Brālītis slīkst!

Tomēr brālītis nenoslīka, bet jautri un viegli kā vates piciņa peldēja pa ūdeni, airēdamies ar savām platajām plezniņām.

Uz vistas kliedzieniem no istabas izskrēja vecīte Darja un, ieraudzījusi, kas notiek, iekliedzās:

— Ak tu nelaime! Tak ar savu aklumu esmu vistai palikusi pīles olu!

Bet vista plosījās gar dīķi, un tikai ar pūlēm izdevās nabadzīti aizdzīt.

E. Līduma

MĪKLA
Vai tu zini, kā sauc to Dziedātāju skaļāko:
Sekste sārta, aste liela,
Lepni staigā dārzs vai iela,
Dzied no rīta, vakarā Skaļā balsī ki-ki-ri-gā?
(Gailis)

V. Ļūdēns. CEKULĪTE

Cekulītei šogad laime —
Viņai liela cāļu saime.
Saudzīgi tā spārnus kļauj, Visus silti, silti skauj,
Un kāds nerātnelis mazs Tai uz astes apsēstas.

Bet, kad sētā saule smaida, Cāļi sačiepstas un skraida, Cekulīte klukst un sauc:

— Te ir putraims, te ir grauds!

Latviešu tautas pasaka. JĀNĪTIS UN NAZĪTIS

Reiz dzīvoja māmiņa, tai bija dēliņš Jānītis, kaķītis Incītis un niķupolis nazītis. Kādi šim nazītim niķi, to tūlīt dzirdēsi.

Jaukā pavasara saulītē māmiņa burrā ratiņu, Incītis murrā uz palodzes, dēliņš Jānītis vārtās pa gultu, nazītis atstiepies turpat uz galdiņa. Jānītim sagribas ēst.

— Māmin, dod maizīti!

— Labi, — māmiņa atbild, — došu maizīti, bet tu tikmēr izej pagalmā, paskaties, vai vistiņas nekārpās dārzā pa dobēm. Ja kārpās, izdzen laukā, aiztaisi vārtiņus ciet!

Jānītim liekas liels gabals līdz durvīm, kas to var noiet! Paiet, paiet, nāk atpakaļ:

— Piekusu, māmiņ! Dod maizīti, vistiņu neredzēju.

— Nazītim slinkuma kaite piemetusies, dēliņ,— māmiņa atbild. — Vēl nav līdz kukulim aizgājis. Aiztec nu vēlreiz, paskaties vistiņas, tikmēr viņam tie niķi varbūt pāries.

Tavu slinku nazīti! Jānītis aiziet līdz durvīm, attaisa vaļā, pārkāpj pār slieksni. Vistiņu aiz sliekšņa nav. Nāk atpakaļ.

— Māmiņ, vistiņu neredzēju, dod maizīti!

— Nazītis slinks, dēliņ, vēl nav riku nogriezis. Aizteci vēlreiz, varbūt viņam tie niķi pāries.

Tavu slinku nazīti! Jānītis izskrien laukā, apskrien ap māju, izdzen vistiņas no dobēm, aiztaisa dārza vārtiņus un rikšiem vien atpakaļ istabā.

Un ko tu neteiksi! Tikmēr nazītis jau maizīti nogriezis, uzlicis virsū krējuma kārtu, biezu jo biezu.

Tavu čaklu nazīti! Tavu gardu maizīti!

Nu, vai tagad tu zini, kādi niķi nazītim?

A. Vejāns. PIRMAIS DARBS

Jānīša vaidziņi Priecīgi sārto.
Atver viņš lodziņu, Gultiņu kārto.
Gultiņai pāri klāj Palagu, segu,
Spilvenu augstu Kā cepuri liek,
Aplūko visu —
Un pašam liels prieks. Tā dara Jānītis Vienmēr no rīta,
Dienā lai gultiņa Stāvētu glīta.

LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS PAR DARBU

Kas darbiņu nedarīja,
Tas staigāja raudādams;
Kas darbiņu padarīja,
Tas staigāja dziedādams.
Ai, darbiņi, ai, darbiņi,
Kā es tevi padarīšu?
Ja es viena nevarēšu,
Pulciņā aicināšu.

Latviešu tautas pasaka. MAMM, KUR LIELĀ KAROTE?

Māte no rīta, meitiņu celdama, saka:

— Celies, meitiņ, celies — jau gailītis dzied!

Meita atbild:

— Lai dzied, māmiņ, gailītis. Gailītim maza galviņa — drīz var izgulēties.

— Celies nu, meitiņ, celies — jau gaismiņa aust!

— Lai aust, māmiņ, gaismiņa. Viņai daudz jāapgaismo.

— Celies nu, meitiņ, celies — jau saulīte lec!

— Lai lec vien saulīte. Saulītei tālu jātek.

— Celies nu, meitiņ, celies — jau putra izvārīta, jāēd brokastis.

Nu gan meitiņa aši no gultas laukā un sauc:

— Mamm, kur lielā karote?

V. Toropina. VISU PAŠI

Ziepes smaržo, ūdens gaida, Pīlēns izpeldējies smaida. Ūdens strūkla jautri šalc:

— Nāc un nomazgājies balts! Rītos parūpējos pati,

Lai man sasukāti mati.

Pogas jāaizpogā labi —

Viens ja nevar — varam abi, Mēs jau ģērbties protam paši Un pie tam vēl aši, aši.

Kad mēs kājas apaut sākam, Kreiso, labo atšķirt mākam. Ārā ir jau vēsi rīti,

Tādēļ vilksim mētelīti.

Raudzīsimies vienmēr modri, Lai mēs būtu tīri, spodri.

Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!

Meiteni ar lentu matos sauc par Ingu, bet otru meiteni — par Maiju. Parādi, kura meitene iet uz mājām, kura steidzas uz veikalu!

D. Gabe. MĀMIŅA

Pats skaistākais vārds pasaulē ir māmiņa. Pati mīļākā pasaulē ir mana māmiņa. Es savu māmiņu ļoti mīlu, un māmiņa mīl mani. Tāpēc mēs vienmēr gribam būt kopā. Kad ejam uz bērnudārzu, es ielieku savu mazo roku māmiņas sil-tajā plaukstā. Tad ir droši un labi.

Šodien ir svētdiena, māmiņai uz darbu nav

jāiet. Mēs pastaigājamies parkā. Parkā daudz koku un puķu. Māmiņa apsēžas uz sola, es rotaļājos smilšu kastē. Cepu gardas smilšu kūkas. Māmiņa skatās uz mani un smaida. Cik mīļš ir māmiņas smaids! Smaida koki, smaida puķes, un arī es uzsmaidu savai māmiņai.

LATVIEŠU TAUTAS DZIESMA PAR MĀMIŅU

Saulīt' silta, māmiņ' jauka,
Abas vienu labuminu.
No saulītes silti rīti,
No māmiņas mīli vārdi.
Neviens putniņš tā nedzied,
Kā kūkoja dzeguzīte.
Neviens mani tā nemīl,
Kā mīl mana māmulīte.
Bij' man gara tā dieniņa,
Kad saulītes neredzēju;
Vēl garāka tā dieniņa,
Kad māmiņas neredzēju.

A. Vejāns. DIVU VĪRIEŠU SARUNA 8. MARTA RĪTĀ

— Dēliņ, ko mēs mammukam dāvināsim?
— Agri celsimies,
Paši gultas klāsim.
— Tētuk, ko mēs mammukam svētkos dosim?
— Veikalā iesim,
Brokastis pagatavosim.
— Dēliņ, kā mēs mammuku iepriecināsim?
— Pasniegsim puķes.
Dziesmiņu nodziedāsim.
Un tad visi iesim staigāt pa lauku,

Kur strazds ir atnesis sauli Un pūpolzaru jauku.

N. KaliĻina. SARKANIE KARODZIĻI (Fragments)

Sod ien ir Pirmā Maija svētki! Māmiņā modina Sašu un Alošu:

— Celieties, zēni, šodien ir svētki!

Māmiņa sapoš zēnus, bet tētis iedod viņiem katram divus sarkanus karodziņus.

Saša un Aloša cieši tur rokās savus karodziņus un kopā ar māmiņu iziet uz ielas.

Debesis zilas, saule spīd spoži, mājas greznotas ziediem, sārtie karogi plīvo vējā, un visi, visi no sirds priecājas!

Zēni ierauga Oļu — arī viņai sarkans karodziņš. Uz stūra stāv Lienīte ar savu māmiņu, bet tālāk vēl citi bērni no bērnudārza — visi atnākuši skatīties demonstrāciju, un visiem rokās sarkani karodziņi.

Iet garām orķestris, skaļi skan mūzika, bundzinieks sit bungas.

— Urā! — nošalc visās kolonnās.

— Urā! — vienā mutē sauc mazie un augstu paceļ savus sarkanos karodziņus.

— Lai dzīvo Pirmais Maijs!

LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS PAR PAVASARI

Sīki putni čivināja,
Pavasari gaidīdami.
Visi spārnus nolaiduši,
Nevar viņu sagaidīt.
— Kas, bērziņi, tev apsedza
Tādu zaļu villainīti?
— Man apsedza silta saule,
Pavasara lietutiņš.

A. Are. BINGU-BANGU-BUNGU

Bingu-bangu-bungu Kaķis lec pār rungu,
Olu grozs tam priekšā, Incis olās iekšā,
Sasit visas olas!
Samaksāt gan solās.
Kas tev, Incīt, tic,
Peles medīt — skic!

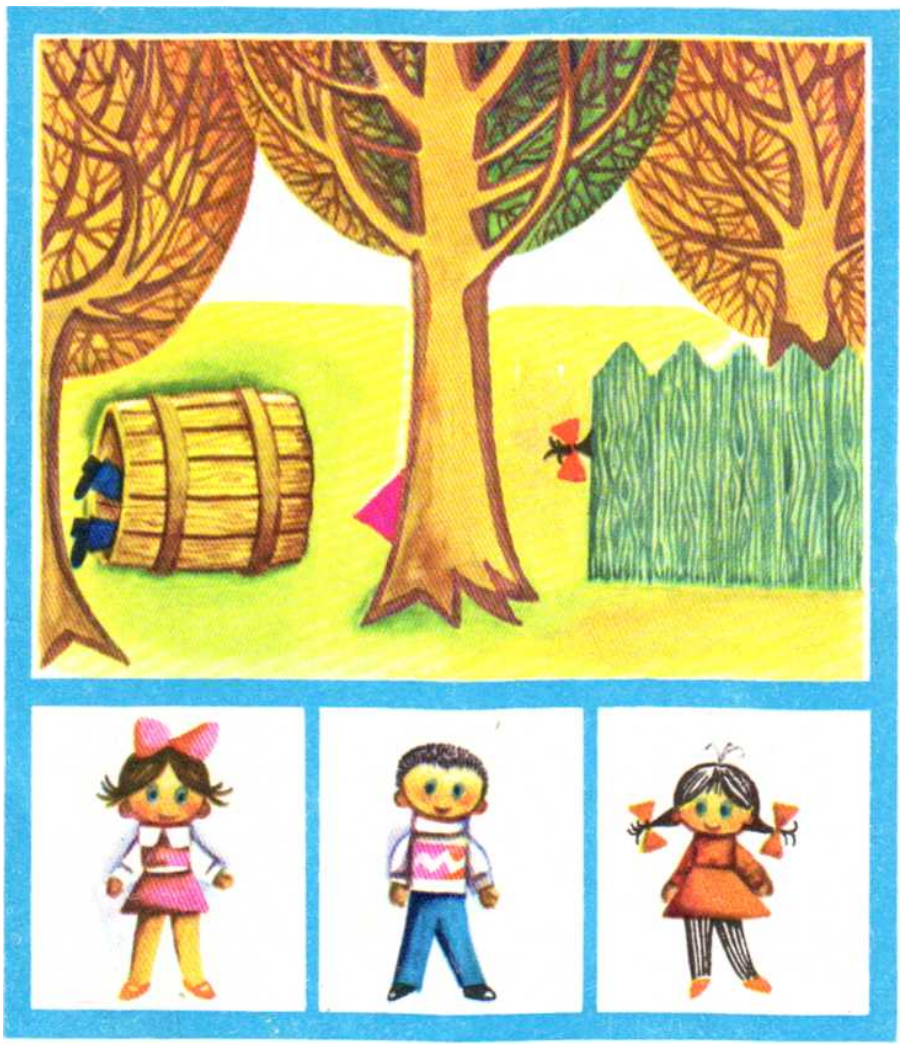

Aplūko attēlu un izpildi doto uzdevumu!

Mazajos attēlos tu redzi Ilzi, Juri un Baijipu. Lielajā attēlā parādīta rotaļaˆslēpšanās.Hize, Juris un Baiba ir paslēpušies, bet Jānis viņus meklē. Palīdzi Jānim atrast Ilzi, Juri un Baibu!

LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS PAR VASARU

Lai ir jauka, kas ir jauka,
Vasariņa— tā ir jauka:
Ir āboli, ir odziņas,
Ir sarkani redīsiņi.
Bite nesa medutiņu
Ar ozola kanniņām.
Nes, bitīte, nodzerties
Zeltītā krūzītē!
Pār pļaviņu pāriedama,
Pļavas dziesmu nodziedāju:
Man piebira pilnas kurpes
Sarkanbalta āboliņa.

Atmini mikliņu!

Kas tie tādi draiskulīši Visi kokā sakāpuši, Visus zarus noliekuši, Vienā kājā karājas?

(Āboli)

J. Vanags. ĀBOLI

Piemājas dārziņā aug trīs ābeles. Viena ābolu pilna, bet divas šogad bez augļiem. Velti tās slej gaisos savas tukšās zaru rokas. Vēji vien tvarsta. Neviena ābola tām nav ko šūpot.

Bet trešā kā bērtin piebērta. Pietvīkusi gluži sārta zem augļu nastas, nolīkusi līdz pašai zemei, tā sniedz savus pilnos zarus un aicina:

— Nāc pagaršo! Viss saules dzidrums manos augļos sakrāts! Bet Mikiņš neļaujas kārdinājumam.— Nevar, nevar, — viņš saka, — vēl nav gatavi!

Pēc nedēļas ābele jau lūgšus lūdzas, sārtos ābolus Mikiņam sniegdama:

— Ņem taču, vāc nost man no pleciem to smagumu, citādi es lūzīšu!

Mikiņš noplūc pašu sārtāko ābolu, pārgriež vidū pušu un nogaršo.

— Vēl nevar, — viņš nopūšas, — sēkliņas vēl nav gluži brūnas...

Mikiņš paliek zem pilnajiem zariem balstus, lai ābelei vieglāk augļu smagumu noturēt. Kādā tumšā naktī atskrien tālās jūras vējš. Tas auro gar pakšķiem un purina ābeli. Gatavākie āboli

nobirst zemē. Sārti un sulīgi tie guļ rasotajā zālē līdz rītam. Tad nāk Mikiņš, salasa ābolus grozā un noliek istabā uz galda. Pašus skaistākos viņš pataupa māmiņai un tētim, bet pārējos ēd pats. Un serdes pamet Dūksim. Bet tas, muļķis, neņem! Laikam nesajēdz, cik āboli gardi...

V. Mareka. TOMIJS UN LAUVĒNS

Tas ir Tomijs — visbailīgākais zēns, kādu vien var iedomāties. Viņš vēlētos kļūt par lidotāju. Bet kurš gan ir redzējis gļēvu lidotāju?

Kad Tomijs ierauga suni, viņš tūlīt aizbēg.

Ieiet tumšā istabā viņam nav drosmes.

Pat no bērniem Tomijs baidās. Tādēļ visi viņu izsmej un negrib ar viņu rotaļāties.

Kādu rītu, kad Tomijs pamostas, viņš blakus savai gultai ierauga lauvēnu. — Esmu ieradies, lai tevi darītu stipru un drosmīgu, — saka lauvēns. Tomijs smejas: — Ko gan spēj tik mazs lauvēns?

Tad lauvēns saskaišas. Viņš metas Tomijam virsū un — viens, divi, trīs — nogāž zēnu gar zemi. — Turpmāk es ticēšu, ka tu esi stiprs,— saka Tomijs.

— Nu tad klausies, ko tev teikšu. Kas grib būt stiprs, tam jāvingro. Katru rītu. — Tā, sākot ar šo dienu, viņi abi vingro ik rītu.

Tomijs un lauvēns pastaigājas. Viņi ierauga mazu meitenīti, kas gauži raud. Meitenītei bailes iet pāri ielai, jo pretējā pusē tup nikns suns.

— Nāc man līdzi,— saka Tomijs.—

Es no suņa nebaidos, jo ar mani kopā ir lauvēns. — Un Tomijs pārved mazo meitenīti pāri ielai. Tad viņš dodas uz mājām.

Tomijam uznākusi vēlēšanās zīmēt.

— Šeit ir papīrs un dzēšamā gumija, bet kur ir krāsainie zīmuli?

Krāsainie zīmuļi ir otrā istabā. Tur ir tumšs, tur es neiešu! — saka Tomijs. — Tu iesi gan,_

saka lauvēns. — Neiešu vis, — tiepjas Tomijs.— Es iešu tev līdzi, — apsola lauvēns.

«Es nebaidos no tumsas, jo ar mani kopā ir lauvēns!» domā Tomijs. Un viņš atnes zīmuļus no tumšās istabas.

Aizrit dienas. Tomijs kļūst aizvien stiprāks un drosmīgāks. Kādu dienu viņš sāk cīkstēties ar lauvēnu un pieveic to.

Tanī pašā dienā Tomijs satiek bērnus. Viņi raud, jo ļaunais zēns Ludis tiem atņēmis jauno bumbu. — Gan es bumbu dabūšu atpakaļ, — saka Tomijs.

Bet bērni smejas: — Tu, zaķapastala?

— Es vairs neesmu zaķapastala un no Lu-da nebaidos, tāpēc ka ar mani kopā ir lauvēns!

Tomijs uzmeklē Ludi. — Atdod bumbu! — viņš dusmīgi tam uzsauc. Ludis nobīstas. «Šis zēns noteikti ir par mani stiprāks. Labāk aizbēgt!» Un viņš mūk prom, cik jaudas.

Tomijs metas pakaļ! Viņi skrien, ko māk, un Tomijs panāk Ludi!

Ludim ir tādas bailes, ka viņš nomet bumbu un uzrāpjas kokā. Tur Ludis tup un neuzdrīkstas nokāpt zemē.

Tomijs bumbu aiznes bērniem atpakaļ. Kāds prieks!—Tagad tu, Tomij, nāc vienmēr rotaļāties kopā ar mums, — bērni viņam saka.

Mājās Tomijs bāž roku kabatā pēc lauvēna, lai tam pateiktos. Bet ko viņš atrod? Ābolu! Paskat tikai, kur tad palicis lauvēns?

Uz galda nolikta vēstulē, kura rakstīts:

Mīļo Tomij!

Nu Tu pats redzi, ka esi jau kļuvis tikpat stiprs un drosmīgs kā lauvēns. Tāpēc es Tev vairs neesmu vajadzīgs. Tagad iešu pie kāda cita zēna, lai arī tam palīdzētu kļūt drošsirdīgam. Neaizmirsti mani, arī es Tevi nekad neaizmirsīšu. Varbūt mēs vēl kādreiz tiksimies.

Uz redzēšanos!

Tavs lauvēns

Lauvēns patiešām ar Tomiju var lepoties!

Zēnu nekas vairs nebaida. Nu gan viņš kļūs par lidotāju!

R. Venta. ZAĶA PASTALAS

Zaķis nāca kāpostos,
Duksis pakaļ skrēja.
Bēgot savas pastaliņas
Zaķis pazaudēja.

Nu man ļoti jāuzmanās
Visi smies un rās —
Lai es ejot neiekāptu
Zaķa pastalās.

G. Vieru. KO SAKA LUKSOFORA UGUNIS?

Sarkanā — tad nevar iet,
Dzeltenā — vēl pagaidiet,
Bet, kad zaļā spilgti zied,—
Varat ielai pāri iet.

Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumiem!

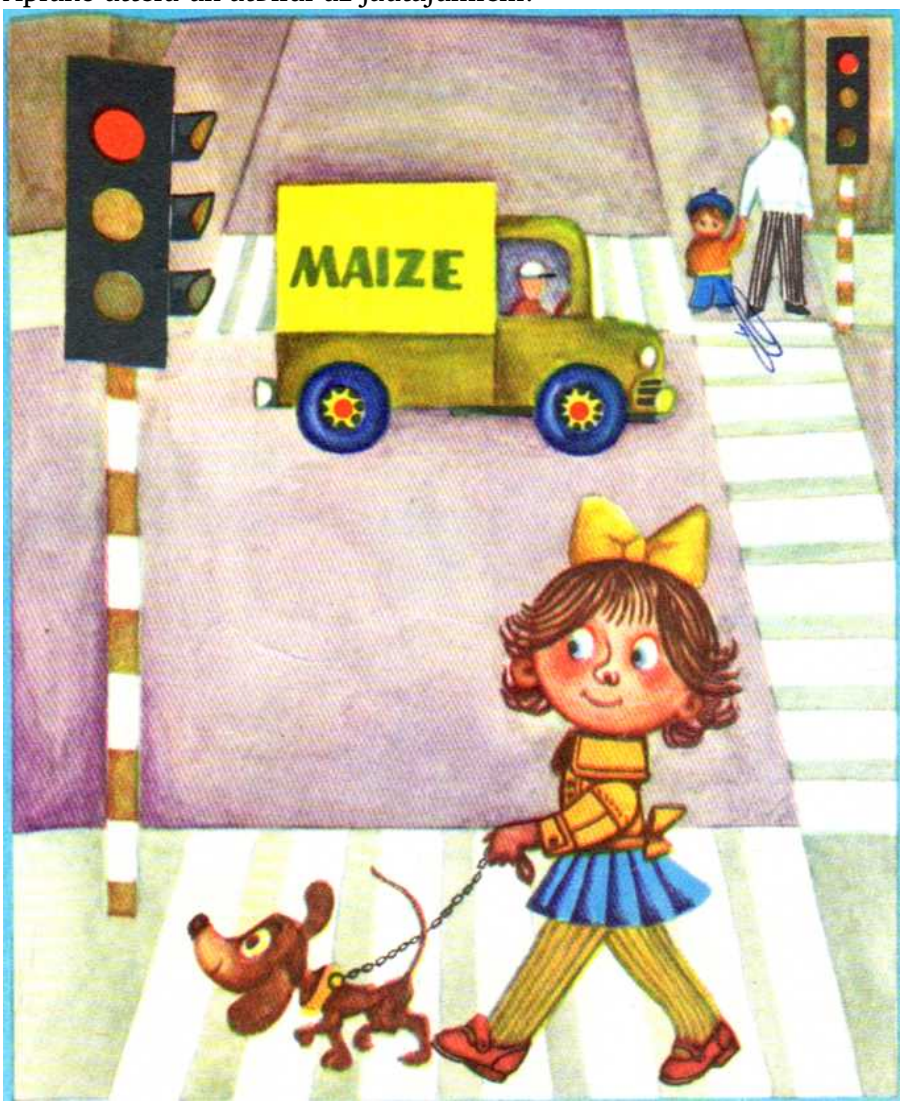

Marita ar sunīti šķērso ielu. Ainārs ar tēti stāv uz ietves. Kāpēc viņi nešķērso ielu? Ko viņi gaida?

J. Osmanis. KUR SKATāS ZĀBACIŅI?

Gribi kājas apaut labi, Apskaties pa priekšu,
Lai tev zābaciņi abi Raudzītos uz iekšu.
Brīnās zēna acis platās, Slīd pār zābaciņiem:
Kā tad zābaki lai skatās, Nav jau acu viņiem.
Nav tiem acu — katrā ziņā — Toties tev tās ir,
Tev no kreisā zābaciņa
Labais jāatšķir! _

Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!Ieva, Ilze un Jānis gatavojās pastaigai. Viņi nepamanīja Dūksi, kurš paņēma un aiznesa vienu zābaciņu. Padomā, kam pieder šis zābaciņš !

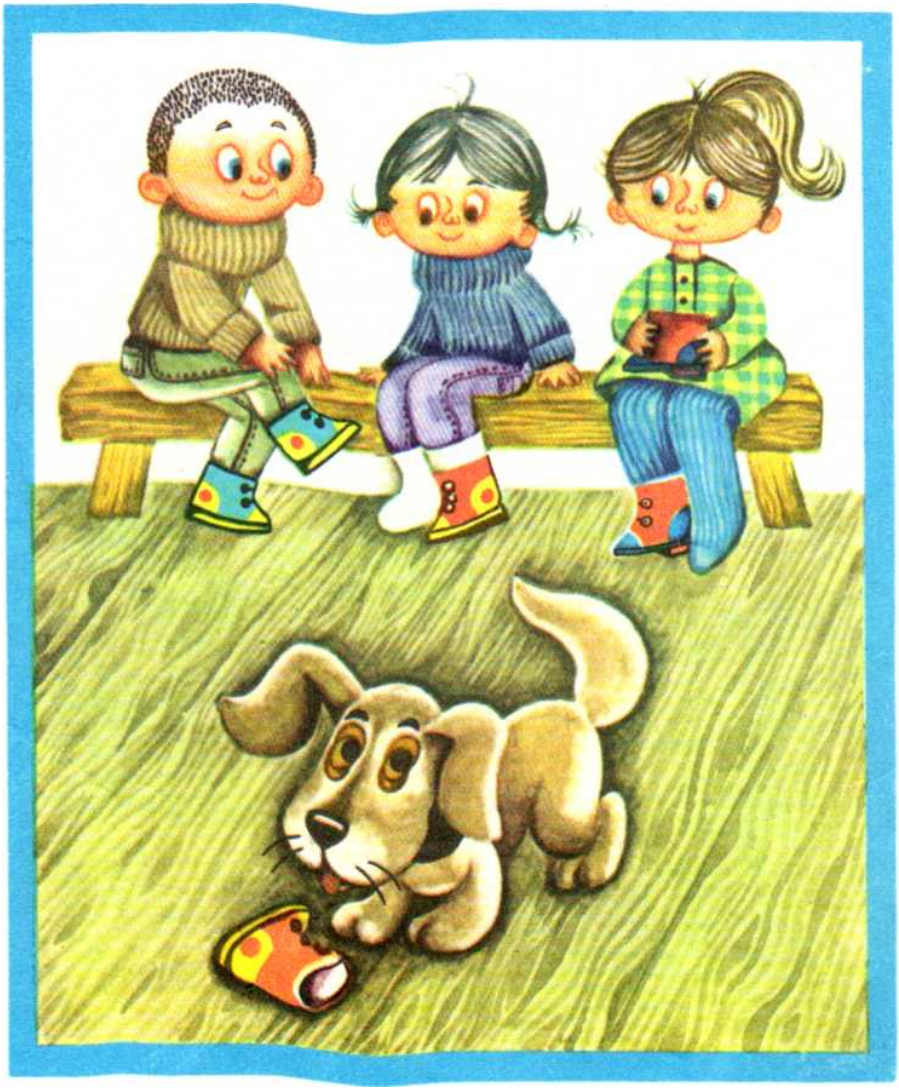

K. Oto. KLĀVS UN TRAKTORS

No visam rotaļlietām Klāvs Grib traktoru, kas plauktā stāv.
Ar atslēgu kad uzgriež to,
Kā vēja nests, tas aizripo.
Klāvs, pieri saraucis, grib zināt, Kas traktoru spēj iekustināt.

Un, brīdi atstāts savā vaļā,
Viņš ātri izjauc to pa daļām. Klāvs drīzi jūt — tā nevar palikt: Lai brālis nāk un palīdz salikt.
Nu lielais brālis Fricis smej:
Viņš vietu zin ik skrūvītei.
Tver knaibles, veseri viņš aši:
Viss zēnam jāprot darīt pašam.
Un smaidot mazam brālim teic:
— Es labi zinu, kā to veic.

Urbt mācījos, griezt skrūves, vīlēt — Ikkatru darbu vajag mīlēt.
No jauna traktors salikts tiek,
Par brāļa darbu Klāvam prieks.
Viņš domā — jāiemācās viss,
Ko brālis ir jau apguvis,
Lai droši stūri turēt var,
Kad traktors pirmo vagu ar.

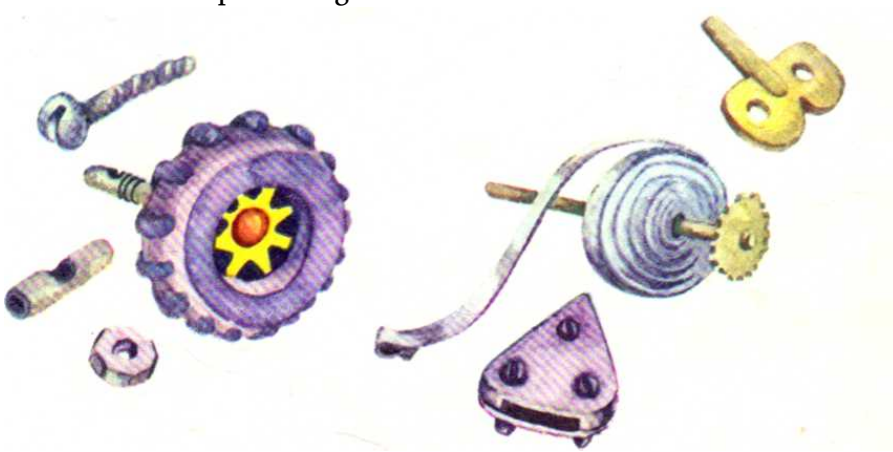

Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!

Pa ielu brauc automašīnas. Viena automašīna ved uz slimnīcu slimnieku. Kur brauc pārējās automašīnas?

SATURS

Kukulītis. Latviešu tautas pasaka .
Karašiņa. I.Lasmanis.....
Saša un Aļoša. N. Kaļiņina.....
Bariņā. J. Vanags.....
Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu! Latviešu tautas dziesmas par sēņotājiem
Atmini mīkliņu! .....
Vai tad tā rotaļājas? N. Kaļiņina .
Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumiem! Latviešu tautas dziesmas par rudeni . . . .
Kastanis. M. Stāraste .....
Atmini mīkliņu!.....
Aplūko attēlu un izpildi doto uzdevumu!
Lolīte. Rainis.....
Kriksītis. E. Rauds. (Fragments).....
Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumiem!
Peles ienaidnieki. Latviešu tautas pasaka .
Kaķēns un pele. V. Plūdonis.....
Pie pusdienu galda. S. Baruzdins.....
«Lūdzu» un «pateicos». A.Vējāns.....
Ziema klāt. B. Saulītis . .....
Kāpēc lapsai gara aste, bet zaķim un lācim īsa?
Oroču tautas pasaka .....
Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!
Mīkla. E. Līduma.....
Kā vāverēns Toms zīlītei Zuzītei palīdzēja.
M. Kļava. (Saīsināts).....
Mīkla. E. Līduma.....
Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!
Lolīte baro putniņus. Rainis.....
Zaķīša mājiņa. Krievu tautas pasaka ....
Latviešu tautas dziesmas par ziemu.....
Ragaviņas. M. Konopņicka.....
Vecīša cimdiņš. Latviešu tautas pasaka
Krāsas (baltā). E. Kubilinskis.....
Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!
Eglīte. J.Osmanis.....
Kā Incītis iesāka Jauno gadu. Dz. Rinkule-Zemzare
Novērsta nelaime. H. Dorbe.....
Atmini mīkliņu! .....
Maša un lācis. Krievu tautas pasaka ....

Strazdu atlaišanās. J. Karnauhova.....
Pienenītes. R. Blaumanis .....
Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!
Sveša oliņa. K. Ušinskis.....
Mīkla. E. Līduma.....
Cekulīte. V. Ļūdēns.....
Jānītis un nazītis. Latviešu tautas pasaka
Pirmais darbs. A.Vējāns.....
Latviešu tautas dziesmas par darbu.....
Mamm, kur lielā karote? Latviešu tautas pasaka
Visu paši. V. Toropina.....
Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!
Māmiņa. D. Gabe .....
Latviešu tautas dziesmas par māmiņu .... Divu vīriešu saruna 8. marta rītā. A.Vējāns . Sarkanie karodziņi. N. Kaļiņina. (Fragments) . Latviešu tautas dziesmas par pavasari .... Bingu-bangu-bungu. A. Āre.....
Aplūko attēlu un izpildi doto uzdevumu! Latviešu tautas dziesmas par vasaru
Atmini mīkliņu! .....
Āboli. J. Vanags.....
Tomijs un lauvēns. V. Mareka.....
Zaķa pastalas. R. Venta.....
Ko saka luksofora ugunis? G.Vieru Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumiem! Kur skatās zābaciņi? J.Osmanis .
Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!
Klāvs un traktors. K. Oto.....
Aplūko attēlu un atbildi uz jautājumu!

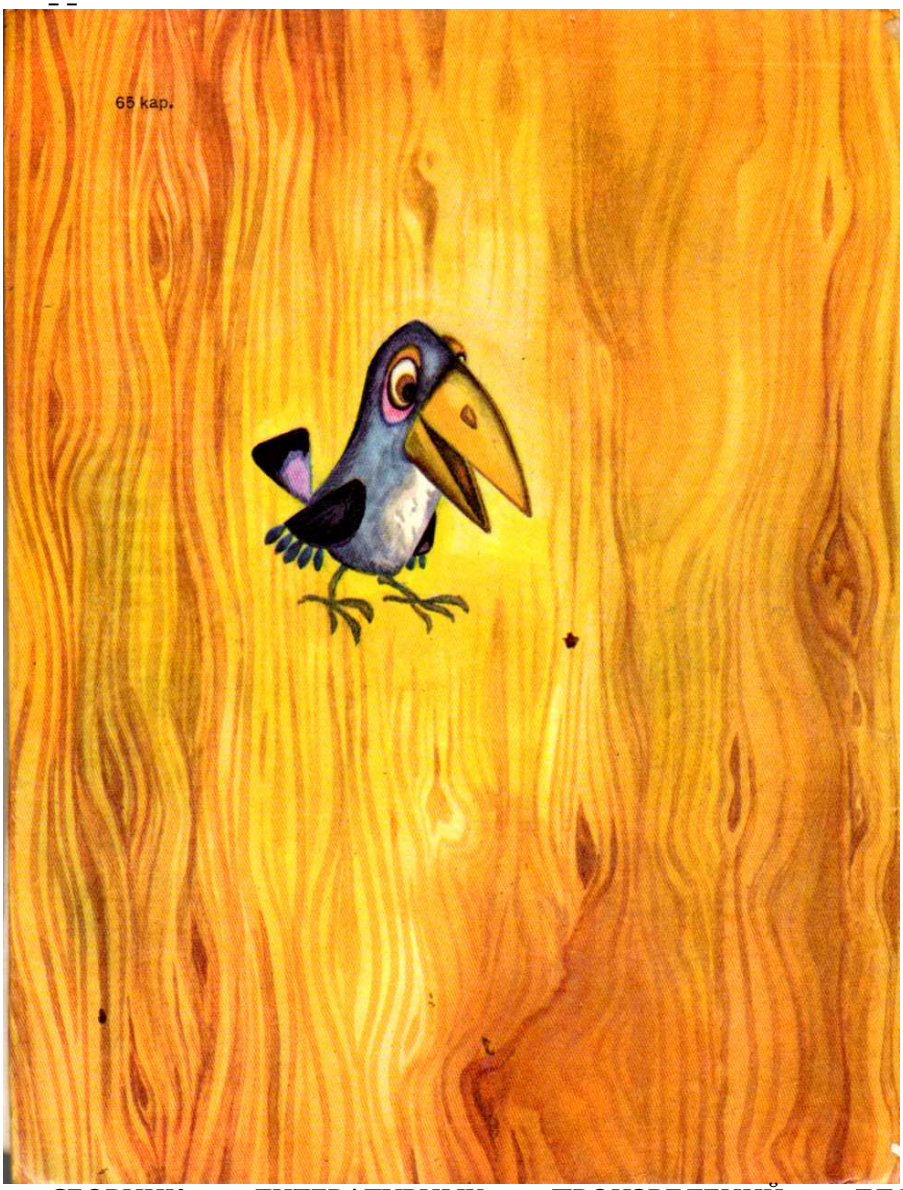

СБОРНИК ЛИТЕРАТУРНЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ДЛЯ ДОШКОЛЬНИКОВ

Составитель Б. А. Хелмане «Звайгзне»

Рига 1978

На латышском языке Художник П. К. Шенхоф

RITI, RITI, KAMOLĪTI !

I izdevums

Vāku zīm. P. Šēnhofs. Redaktore B Cimmermane. Māksi, redaktore E. Alberga. Tehn. redaktore B. Briede. Korektore Z. Stikute.

ИБ 426

Nodots salikšanai 1977. g. 19. februārī. Parakstīta iespiešanai 1978. g. 3. februārī. Formāts 70x90[1]/ie- Ofseta papīrs. Žurnālu cirstā garnitūra. Ofseta tehnika. 6 fiz. iespiedi., 7,02 uzsk. iespiedi., 3,97 izdevn. I. Metiens 85 000 ek$. Pasūt. Nr. 64. Maksā 65 kap. Izdevniecība «Zvaigzne» Rīgā, Gorkija ielā 105. Izdevn. Nr. 4057-LP-249. Iespiesta Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības lietu komitejas Paraugtipogrāfijā Rīgā, Vienības gatvē 11.